

Tsjechië

Slechts 2,6 procent van de Tsjechische beroepsbevolking werkt in landbouwsector die in 2013 goed was voor 2,4 procent van het bruto nationaal product. De Tsjechische landbouwbedrijven zijn over het algemeen grootschalig; een overblijfsel uit de communistische periode. Veel collectieve bedrijven uit die tijd zijn inmiddels geprivatiseerd. De particuliere boeren maken de meeste winst per hectare. Ongeveer 70 procent van het bebouwbare oppervlak wordt gebruikt voor akkerbouw. In de veehouderij is de rundveehouderij het belangrijkste. Daarnaast komen varkens- en pluimveehouderij op grootschalige bedrijven voor. Het aantal varkens neemt sterk af en de omzet in de pluimveesector stijgt gestaag; vooral wat betreft vlees.

Manager Wynand Offenberg creëert een Tsjechisch landbouwimperium

'Europa's Modernste zeugenhouderij'

Twee ondernemers, verenigd in Agro Jacco Bohemia bouwen langzaam aan een groot ultra modern landbouwimperium met ruim 4.000 hectare, ruim tienduizend varkens, honderdduizenden kippen en meer dan duizend vleesstieren en zoogkoeien . „Tsjechie blijkt de juiste keuze te zijn geweest”, zegt A.J.B.-manager Wynand Offenberg.

Er zijn er maar weinig die de Tsjechische bedrijvigheid van Agro Jacco Bohemia (A.J.B.) kennen. Het bedrijf is opgericht door veehandel Bennie Boerkamp en loonbedrijf en mestdistributie Gebroeders Verkooyen BV, samen met een Tsjechische partner met een minderheidsbelang. Boerkamp heeft ervaring in veehouderij en internationale veehandel en Verkooyen bezit kennis over akkerbouw. Ze hebben zich in de afgelopen decennia op de achtergrond gehouden om in stilte keihard te werken aan een megalandbouwbedrijf in Tsjechië met als onderliggende motivatie het meest duurzame en economisch rendabele landbouwbedrijf in Europa te creëren. In de tijd dat de grootste verhalen de ronde deden over de investeringsmogelijkheden in Oost-Duitsland, Polen, Rusland en Roemenië keken de twee ondernemers heel bewust naar een ander land; mede door de expertise van Wynand Offenberg, manager van A.J.B.. „Ik werk al sinds 1984 voor Boerkamp. Vanuit die positie deed ik de veehandel in Frankrijk en Oost-Europa.

Ik heb alle landen bezocht; van Rusland tot Roemenië. We kwamen tot de conclusie dat als we iets in Oost-Europa wilden doen, dat in Tsjechië moest zijn.” Offenberg zag dat Tsjechië het beste bij de Nederlandse filosofie past. Het land lijkt in veel opzichten op West-Duitsland en grenst ook aan dit land, zodat het gemakkelijker is om moderne landbouwgoederen te kopen en de producten af te zetten. Bovendien was de grond destijds goedkoop en zou de mestafzet geen problemen opleveren. Het land heeft geen diepgaande landbouwcultuur, maar wel een lage zelfvoorzieningsgraad. Met zoveel voordelen is het vreemd dat zo weinig Nederlandse boeren in Tsjechië zitten.

Grootschaligheid

„In 2004 zijn we met een aantal Tsjechische landbouwbedrijven in Tsjechië begonnen”, vervolgt Offenberg. „We wilden richting duurzame landbouw. Dat betekende voldoende eigen grond ter ondersteuning van

de veehouderij en waardevolle mest met minimaal kunstmest gebruik voor de teelt van eigen voer, zoals granen en koolzaad voor olie en schroot, CCM, snijmaïs en luzerne. We wilden ook biogas produceren. Voor een duurzame veehouderij en optimale biosecurity is het daarnaast belangrijk dat de bedrijven geïsoleerd staan en er geen andere veehouderijen in de buurt zijn. Door grootschaligheid wilden we de kostprijs laag houden. Megabedrijven zijn in Tsjechië geen discussiepunt. De landbouwbedrijven zijn er van oudsher groot. Er waren bovendien voldoende mogelijkheden voor grondaankoop.” Inmiddels hebben ze meer dan 4.000 hectare in gebruik, waarvan ongeveer 3.000 hectare in eigendom. De grondprijs is echter niet meer zo laag als 12 jaar geleden. „Deze hoeveelheid grond geeft een enorme basis onder ons bedrijf. Waar iedereen in Nederland en Duitsland nu ook achter komt, is dat je grond nodig hebt voor veehouderij. We hebben het echter andersom gedaan ▶

dan de veehouderij in Nederland. Eerst is de grond verworven en daarna zijn we begonnen met de bedrijven te bouwen. We kunnen door de hoeveelheid grond ook vanuit Tsjechië gemakkelijker financieren. Plaatselijke financiering is wel noodzakelijk als je grootschalig wilt zijn."

Naast de 4.000 hectare heeft A.J.B. 13.000 vleesvarkens en wordt er een compleet nieuw bedrijf voor 2.200 zeugen gebouwd. Ook hebben ze 180.000 vleeskui-kens, 100 zoogkoeien en 1.100 vleesstieren. De tien bedrijven liggen tussen Praag en Dresden, dicht bij de Duitse grens. Bij elkaar werken er nu zo'n zeventig mensen.

Lager werktempo

Tsjechië klinkt als het walhalla voor veehouders, maar het land kent ook obstakels weet Offenberg uit ervaring. „De taal kan voor sommigen een nadeel zijn. De meeste Tsjechen op het platteland spreken bijvoorbeeld geen Duits. Het werktempo van de mensen is ook lager en de bureaucratie verloopt traag met veel stempeltjes en stugge hiërarchie. Niemand durft verantwoordelijkheid te nemen. Je hebt wel geduld nodig en een lange adem. Op een Nederlandse snelle manier gaat niets, maar je kunt uiteindelijk wel alles realiseren. Daarnaast is de infrastructuur minder goed en bestaat er geen moderne veevoerindustrie. Zonder grond is

het hier slechter veehouden dan in NL. Veel goederen zoals alle bouwmaterialen, komen uit Duitsland en dat kost meer geld."

Gesloten bedrijf

In 2013 is op de locatie Záhör het bedrijf van 6.200 vleesvarkens naar 13.000 dieren uitgebreid. „De volgende fase is een opschaling naar 17.000 vleesvarkens en dan willen we een geheel gesloten bedrijf worden. We hebben een andere locatie waar we nu een stal bouwen voor 2.200 zeugen en een stal voor 12.000 biggen. De biggen gaan we opfokken tot 35 kilo. Normaal heb je in Nederland drie rondjes, maar in Tsjechië kunnen we dan op deze manier 3,5 tot 3,6 rondjes per jaar draaien. De zeugenlocatie hebben we vorig jaar gekocht. De oude stallen zijn gesloopt. Nu komt er een kraamstal, wachtstal, dekstal, quarantaineststal, voerkeuken en een biggenstal. We werken niet met een Tsjechische maar een Nederlands aannemer."

Offenberg heeft bewust gekozen om gebruik te maken van een Nederlandse aannemer, omdat onze stallenbouw op een hoger niveau ligt dan in Tsjechië. Ook bouw materiaal en stalinrichting komen uit Nederland of Duitsland. Alleen de dakconstructie is Tsjechisch.

Er is weloverwogen besloten alle stallen op de vleesvarkens- en zeugenlocatie te slo-

pen. „Radicaal weg met die rommel. Vaak zie je dat men toch gaat renoveren in oude stallen, zoals in Oost-Duitsland. Maar het is het vaak net niet. Wij besloten gewoon goed en nieuw te bouwen. En als het in de toekomst beter gaat met de kippen, dan moeten we de varkensstal eenvoudig om kunnen bouwen."

Pro Dromi-hokken

Het zeugenbedrijf dat nu wordt gebouwd, gaat zeer modern en duurzaam worden. Zo komt er een verbinding met het stadsriool en kunnen ze 's nachts een gedeelte van hun dunne fractie tegen betaling kwijt. „We hebben een mestscheider en houden alleen de dikke fractie over die we vervolgens op het land brengen. De mest gaat direct van de stal naar een centrale opslag en wordt direct gescheiden. Hierdoor zitten we gunstig wat betreft emissie en is er een goed stalklimaat. In de kraamstallen komen daarnaast 525 Pro Dromi Basic-kraamhokken. Deze hokken hebben we samen met Vereijken ontwikkeld. Het is een tussenvorm van de Pro Dromi. We hebben een groot hok van 3 bij 2,2 meter met een vrijloopmogelijkheid. Hiermee lopen we in Tsjechië voorop en behoren we straks tot het modernste zeugenbedrijf van dit land en wellicht van Europa. We willen maatschappelijk verantwoord werken met aandacht voor milieu en dierenwelzijn. Zo hebben we onder

Resultaten

A.J.B. wil Nederlandse resultaten behalen met haar vleesvarkens. Daarom houdt Evert Voortman van AgruniekRijnvallei de vinger aan de pols. De biggen worden in Duitsland gekocht en komen van Ben Leisink's fokkerij; een Topigs 20-zeug met een Piétrain-eindbeer. De borgen hebben een vleespercentage van 58,77 procent en de gelten 61,16 procent. Uit cijfers van AgroVision blijkt dat A.J.B. in 2015 in Duitsland 36.659 biggen heeft gekocht voor een gemiddelde prijs van 56,15 euro en gemiddeld 22,14 kilogram. Er zijn 36.147 vleesvarkens afgeleverd met een gemiddeld gewicht van 119,43 kilogram. De

varkensprijs in 2015 stond gemiddeld op 1,05 euro per kilogram (28,43 Tsjechische kronen). De groei lag op 828 gram per dag met een voederconversie van 2,598. De uitval lag met 4,78 procent aanzienlijk hoger dan de 1,21 tot 1,92 procent die het bedrijf in 2012 en 2014 behaalde. Hier is wel een reden voor. A.J.B. heeft geprobeerd met lange staarten te mesten maar dat is niet zo gemakkelijk als het lijkt. Het bedrijf is daar voorlopig weer mee gestopt en de uitval is nu weer op het oude lage niveau. De prijs van het voer lag op 0,53 euro (14,35 Tsjechische kronen) per kilogram groei.

andere grondventilatie. Dat is duurder, maar werkt goed en is beter voor het stalklimaat en de gezondheid van de dieren. We kijken en werken vooruit. Als de Tsjechische wetgeving straks een strengere emissienorm stelt, kunnen we eenvoudig luchtwassers plaatsen. Daar houden we nu al rekening mee. We investeren in gezondheid en welzijn, en onze medewerkers moeten plezier in het werk hebben.”

Brijvoerinstallatie

Met zoveel grond verbouwt A.J.B. natuurlijk zijn eigen voer. Op het vleesvarkensbedrijf - en straks op de zeugenhouderij - staat een brijvoerinstallatie van Weda. „We kopen echter wel soja of stoomschillen en pre-mixen. Eiwit is natuurlijk belangrijk en op de langere termijn willen we wel kijken wat we met de eiwitbron kunnen doen, bijvoorbeeld kweek van insecten. De begeleiding van onze varkenshouderij wordt gedaan door voer- en allroundspecialist Evert Voortman van AgruniekRijnvallei. Hij rijdt drie tot vier keer per jaar naar Tsjechië en kan dagelijks via de computer inloggen en meekijken in de bedrijfssystemen.”

De vleesvarkens zijn QS en als enige Cs ISO-gecertificeerd. A.J.B. levert driekwart van de varkens aan een slachterij van Tönnies die ongeveer 200 kilometer van het bedrijf ligt. De vettere varkens laten ze in Tsjechië. De Tsjechen hebben liever wat vettere en rijpere varkens.

Offenberg gelooft dat in de toekomst de wat rijpere varkens meer zullen opbrengen en gaat op het zeugenbedrijf voor een ander varken dan Piétrain. „We hebben besloten om met de kleine Duitse fokkerijgroep JSR Genetics samen te werken. We gaan namelijk niet voor het grootst aantal biggen, maar zetten in op de kwaliteit van het vlees. We willen niet 35 biggen met veel uitval. 32 biggen is ook genoeg. Onze begroting ligt echter op 28 biggen. Als je dat in Nederland zegt, vinden ze dat je geen varkenshouder bent. 40 biggen zoals ze in Denemarken nastreven, dat is eigenlijk maatschappelijk niet verdedigbaar. Geen

pleegmoeders of couveuses op ons zeugenbedrijf. We willen een gemakkelijke en zorgvrije zeug, waar ons personeel gemakkelijk en plezierig mee kan werken.”

Geen berenvlees

A.J.B. mest alleen gelten en borgen. In Tsjechië willen ze geen beren en er wordt nauwelijks op uitbetaald. „Natuurlijk lever ik ook aan Duitsland. Dus ik zou ook beren kunnen mesten, maar ik wil op den duur vooral aan Tsjechen leveren. Dit land is een importerend land en 60 procent zelfvoorzienend. Er zijn dus mogelijkheden voor een goede afzet. We denken er nu al over om een eigen vleeslabel voor de Tsjechische markt op te zetten. We hebben genoeg varkens om dat te doen.” Dat is direct ook de reden waarom A.J.B. een ander varkensras neemt dat voller van smaak en rijper is. Dat is wat de Tsjechen willen. Dat A.J.B. nu aan Duitsland levert, heeft vooral te maken met de slechtere infrastructuur in Tsjechië.

„We zitten hier goed. Gezien de problemen en obstakels in andere Oostbloklanden, is Tsjechië een goede keuze geweest. We konden hier relatief gemakkelijk grootschalig worden. De ondernemers in Polen, Oost-Duitsland en Roemenië hebben weliswaar ook veel grond, maar ze kunnen moeilijker hun producten kwijt. We kunnen de varkens naar Duitsland brengen en Tsjechië heeft zelf ook een potentiële goede afzetmarkt. Tot nu toe hebben we in Duitsland ook de biggen gekocht.”

In Tsjechië bestaat bovendien geen grote weerstand tegen buitenlanders. Daarnaast is Offenberg in zes uur in Tsjechië. Dat zijn volgens hem allemaal grote voordelen. „Het enige probleem voor de toekomst is de kwaliteit van personeel. Landbouw is in Tsjechië bijzaak en er worden geen mensen opgeleid. We leiden daarom onze eigen mensen op in Duitsland en in Nederland. Ook in de kwaliteit van het personeel behoren wij tot de voorlopers in de vleesvarkenshouderij en straks ook in de zeugenhouderij.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Agro Jacco Bohemia verbouwt eigen voer.

Het vleesvarkensbedrijf van Agro Jacco Bohemia in Tsjechië.

CCM verwerking op het vleesvarkensbedrijf.